(گل - ٥٠)

ڪاڪا صاحب ڊيڪشت ـ ٿيمبي

سوامي ۽ ٻالارام ڌرنڌر

اِها ڳالهه پوسٽ آهي ته گروءَ جي ڪرپا کانسواءِ ٻين ڪيترن ساڌنائن ڪرڻ سان، آڌياتمڪ لڪش جي پراپتي ڪين ٿي سگهندي. ستگورو مليا ته چندن جي وڻ وانگيان گرماش ڏيئي ڇڪي وٺندو آهي - يا - بادلن جي ورکا وانگيان سيتلتا ۽ آنند پهچائي ٿو - يا - بسنت رت ۾ ٽڙيل گلن وانگر سگند چوڌاري ڦهلائي ٿو.

شري هري سيتارام (ڪاڪا صاحب ڊيڪشت) ١٨٦٤ ۾ ٽڙنگر ۾ ناگر براهمڻ ڪل ۾ پيدا ٿيو هو ۽ ٻاراڻي سکيا کنڊوا ۽ هينگڻ گهاٽ ۾ ورتائين. اُن کان پوءِ ناگپور ۾ مئٽرڪ پاس ڪري، بمبئي جي ولسن ۽ ايلفنسٽن ڪاليج مان بي اي پاس ڪري، ١٨٨٣ ۾ ايل ايل بي ۽ سالسٽر جا امتحان پاس ڪري، ميٿوس لٽل ۽ ڪمپني جي سرڪاري سالسٽر ڪمپنيءَ ۾ ڪم شروع ڪيائين ۽ ڪجهه وقت بعد پنهنجي سالسٽر فرم چالو ڪيائين.

١٩٠٩ تائين هن جي ڪن لي باباجن جي ڪيرتي

ڪانئـ پيئي پر پوء جلدئي باباجن جو پورم پڳت ٻڌجي پيو. جڏهن لوناولا ۾ رهيل هوس، تڏهن او چتو سندس ملاقات پراڻي دوست نانا صاحب چندورڪر سان ٿي، جتي ٻئي پاڻ ۾ بات چيت ۽ هيڏانهن هوڏانهن جي چرچا ڪري وقت گذاريندا هئا.

ڪاڪا صاحب ڪيس ٻڌايو ته "جڏهن مان لنڊن ۾ هوس، تڏهن هڪ ڏينهن ٽرين ۾ چڙهندي، منهنجو پير کسڪي ويو ۽ چڱي خوب رسيم. اتي گهڻيئي علاج ڪيم پر ڪو به لاڀ ڪين ٿيو. نانا صاحب تنهن تي چيس ته "جيڪڏهن تون پير جي منڊ ڪاڻ ۽ ڪشت دُور ڪرڻ ٿو چاهين ته تون منهنجي گوروءَ سائين بابا جي شرڻ ۾ وڃي پؤ. منهنجي گوروءَ جو چوڻ آهي ته "مان پنهنجي ڀڳت کي، ستن سمندن جي دُوريءَ تان اُئين ڇڪي سگهندس، جئن ڏوريءَ ۾ ٻـڌل بلبل، هٿ تي پاڻيهي ڇڪجي ايندي آهي." پـر ياد رکج تـه جيسين تو ۾ هن لاء سچي ڇڪ پيدا نـه ٿيندي، تيسين هو به توکي پاڻ ڏانهن ڪين ڇڪيندا ۽ نڪي توکي سندن درشن پراپت ٿيندو.

ڪاڪا صاحب کي اِهي ڳالهيون ٻڌي، من ۾ پرسنتا ٿي ۽ چيائين ته "مان شرڊيءَ ۾ وڃي، پنهنجي شرڌڪ پنگلاڻ لهرائڻ ٻدران، من جي چنچلتا کي پنگلي بنائڻ جي پرارٿنا ڪندس ۽ من جي پنگلي ٿيڻ ڪانپوء پرماند

جي پراپتي ڪندس.“

تورن ڏينهن ڪانپور، بمبئي وڏان سيا جي چوڻ ۾ ووٽن هٿ ڪرڻ جي سنبنڌ ۾، ڪاڪا صاحب احمدنگر ۾ ويو ۽ سردار ميرڪر وٽ وڃي رهيو. بالا صاحب ميرڪر، جوڪو ڪوپرگانو جو مامليدار (ڪليڪٽر) هو ۽ سردار ميرڪر جو پٽ هو، اهو به گهوڙن جي نماءَ ڏسڻ لاءِ احمدنگر آيو هو. پيءُ ۽ پٽ، ٻئي ويچار ڪري رهيا هئا ته چوڻن سماپت ٿيڻ بعد، ڪاڪا صاحب کي شرڊيءَ ۾ ڪهڙي هٿيڪي ماڻهوءَ هٿان موڪلجي ته هيڏانهن باباجن الڳ، ڪاڪا صاحب کي پاڻ وٽ گهرائڻ جو پربنڌ ڪيو.

اوچتو يڪت شاما کي تار آئي ته ”تنهنجي سس جي حالت نهايت گنڀير آهي، تنهن ڪري سندس منهن ڏسڻ لاءِ موٽندڙ گاڏيءَ ۾ روانو ٿي، احمدنگر پهچي وڃ.“ باباجن جي آگيا حاصل ڪري، شاما احمدنگر اچي پهتو ۽ پنهنجي سس جي حالت سڌريل ڏٺائين.

گهوڙن جي نماءَ تي ويندي، نانا صاحب پانسي ۽ آپا صاحب گدري جي نظر اوچتو وڃي شاما يڪت تي پيئي ۽ هن سان گڏجي، ميرڪر جي گهر وڃي، ڪاڪا صاحب سان سندس واقفيت ڪرائي، کيس ٻڌايون ته ”هنکي پاڻ سان شرڊي وٺي وڃ.“ اها خبر ڪاڪا صاحب ۽ ميرڪر کي به ڏنائون.

شام جو يڪت شاما وري آيو ۽ فيصلو ڪيو ويو ته رات جو ڏهين بجي ٽرين وسيلي ڪوپرگانو روانو ٿيو. اُن وقت بالا صاحب مريڪر، باباجن جي وڏي (چتر) فوٽي تان پڙدو هٽائي، ڪاڪا صاحب کي درشن ڪرايو ته ڪاڪا صاحب عجب ۾ پئجي ويو ۽ دل ۾ چوڻ لڳو ته "جنهن سنت جي درشن ڪرڻ لاءِ مان شرڊيءَ وڃي رهيو آهيان، سو ته هن چتر جي روپ ۾، منهنجي آجيان ڪري رهيو آهي!" ۽ يڪدم باباجي چتر کي خوب وندنا ڪرڻ لڳو.

اهو چتر يڪت ميگها جو هئو، جو فريم چاڙهائڻ لاءِ مريڪر وٽ موڪليو ويو هو ۽ هن پڻ فيصلو ڪيو ته شيشي چاڙهڻ بعد، اهو چتر ڪاڪا صاحب ديڪشت ۽ يڪت شاما جي هٿان شرڊيءَ موڪليو ويندو. رات جو ڏهين بجي کان اڳي ئي اِسٽيشن تي پهچي، سيڪنڊ ڪلاس جي ٽڪيٽ ورتائون.

جڏهن ٽرين اِسٽيشن تي آئي، ته سچو گاڏو ماڻهن سان ستيو پيو هو ۽ ٿورجيتري به جاءِ ڪانه هئي. نصيبن سان ٽرين جو گارڊ، ڪاڪا صاحب ديڪشت جو واقف هو ۽ هن چڱي مڙس هنن ٻنهي کي فرسٽ ڪلاس جي گاڏي ۾ وهاريو ۽ ٻئي سولائيءَ سان مسافري طيءِ ڪري ڪوپرگانو اِسٽيشن تي لهي پيا.

اِسٽيشن تي نانا صاحب چندورڪر کي ڏسي، ٻئي

خوش ٿيا ۽ هن سان گڏ جي، مسجد ۾ باباجن جو درشن ڪيائون - باباجن وري چيو ته ”مان ڪجھ وقت کان تنهنجو اِنتظار ڪري رهيو هوس ۽ شاما کي پڻ مون ئي توکي هتي وٺي آڻڻ لاءِ اَحمدنگر ۾ موڪليو هو.“ مطلب ته ڪاڪا صاحب کي باباجن ئي پاڻ وٽ ڇڪي گهرايو ۽ هو ڪيترا سال شرڊيءَ ۾ باباجن جي سنگت ۾ رهيو. پوءِ وري شرڊيءَ ۾ هڪ ”واڙو“ ٺهرايائين، جنهن ۾ هميشه لاءِ اچي رهيو.

باباجن ته ڪاڪا صاحب کي دلاسو ڏنو ته ”اسين خود توکي وماڻ تي چاڙهي پهچائينداسين،“ جو ۱۹۲۶ سال جي ۵ جولاءِ تي سچو ٿيو - يعني ۵ جولاءِ تي پگت هيماڊپنت سان گڏ، ڪاڪا صاحب بس ٽرين ۾ مسافري ڪري رهيو هو ۽ ٻئي باباجن جون وارتائون ڪندا رهيا ۽ وارتالاپ ۾ اهڙو ته مگن ٿي ويو جو سندس ڳچي وچي هيماڊپنت جي ڪلهي تي لڳي ۽ سندس پران پکيئڙو پرواز ڪري هليو ويو!

(۲) هڪ پيري شري واشديوانند سرسوتي (جو شري ٽيمبي جي نالي سان مشهور آهي) گوداوري نديءَ جي ڪناري تي راجمهيندريءَ ۾ اچي ڏيرو ڪيو. هو ڀڳوان دتاتريه جو پڪو ڪرم ڪانڊي، گياني ۽ يوگي ڀڳت هئو. حيدرآباد دکن جي ناندير جو هڪ وڪيل پنهنجن مترن سميت، شري ٽيمبي سان

ملاقات ڪرڻ آيو ۽ وارتالاپ ڪندي، اُتي سائين بابا جي ڳالهه به اچي اُڪتي.

باباجن جو نالو ٻڌي، شري ٽيمبي ٻئي هٿ ٻڌي نمسڪار ڪيو ۽ وڪيل کي هڪ شري قل ڏيئي چيو ته ”تون منهنجي پاءِ شري سائين بابا کي منهنجا پرڻام ڏيئي چئج ته مونکي وساريو نه ۽ ڪرپا درشٽي ڪندا رهن.“ هن انهن به چيو ته رواجي طرح، هڪڙا سوامي، ٻين سوامين کي نمسڪار ڪين ڪندا آهن پر مان خاص طور، پاءِ سائين بابا کي پرڻام ڪريان ٿو.

وڪيل پنڊليڪراو، شري قل وٺي شري ٽيمبي کي چيو ته ”مان اوهان جو قل، پرڻام ۽ پيغام، سائين بابا کي ضرور پهچائيندس.“

شري ٽيمبي، سائين بابا لاءِ ”پاءِ“ لفظ ان ڪري ڪتب آندو، جو سائين بابا، شري ٽيمبي وانگيان ”دَوُٽي“ دکائي وهڻ جو پڪو ڪرم ڪانڌي هو.

هڪ مهني ڪانپوءِ وڪيل پنڊليڪراو، ٻين مترن سان شرڊيءَ روانو ٿيو ۽ جڏهن منماد پهتو ته هن اُڃ لڳڻ ڪري، هو نل مان پاڻي پيئڻ لاءِ ويو. پر خالي پيٽ سان پاڻي نه پيئڻ جو مليل سبق ياد ڪري ”چيوڙا“ ڪڍي کاڌائين، جي مرچن ڪري ڪيس تکا لڳا ته هڪ دوست ڪيس ناريل پيچي، چيوڙي ۾ ملائي ڏنس ته تکاڻ لهي ويئي ۽ سوادي ٿيڻ ڪري کائي ويو.

ليڪن جيڪو ناريل ڀڳو ويو، سو اُهوئي (شري ڦل) ناريل هئو جو شري ٽيمبي، پنڊليڪراو وڪيل کي، سائين بابا کي ڏيڻ لاءِ ڏنو هو پر ڪيس اُن وقت ياد ڪين پيو. جڏهن شرڊيءَ جي ويجهو آيو تڏهن ياد پيس ۽ ڏاڍو ڏک ٿيس تہ ڏنل اَمانت ۾ خيانت ڪئي اٿم! انهيءَ اَرمان وچان ڏڪندو ڏڪندو، سائين بابا جو درشن ڪرڻ آيو.

هيڏانهن باباجن کي تند بنا تار رستي ناريل جي خبر ملي وئي ۽ وڪيل پنڊليڪراو کي چيائون تہ "منهنجي ڀاءُ جي ڏنل شيءِ مونکي ڏي." وڪيل يڪدم باباجن جا چرن پڪڙي، پنهنجو گناه قبول ڪيو ۽ معافي گهري. چيو تہ "مان اُن ناريل بدران ٻيو آڻي ٿو ڏيانوَ. مگر باباجن اِنڪار ڪري چيو تہ "شري ٽيمبي جي ڏنل ناريل سان، رواجي ناريل جي ڀيٽ ٿي ڪين سگهندي. پر هاڻي تون چنتا نہ ڪر ڇو تہ منهنجي ئي اِڇا موجب، اهو ناريل توکي ڏنو ويو هو، جو تو واٽ تي ڀوڳي کاڌو. ڪنهن ۽ سٺيشت يا خراب ڪرم ڪرڻ وقت، پاڻ کي "ڪرتا" يعني ڪندڙ نہ سمجهي، اَيمان ۽ اَهنڪار بنا، جيڪو بہ ڪرم ڪندا رهندا تہ اوهانجي "درگتي" ٿيڻ بدران، "ٻوم گتي" ٿيندي رهندي." کهڙو نہ سندو ۽ سٺيشت اُپديش!!

(٣) شانتاڪروز (بمبئي) جي "پاناري پرڀوُ" ناليرو

جاتيءَ جو شري بالارام ڌرنڌر، بمبئي جي هاء ڪورٽ جو ائڊووڪيٽ هو ۽ ڪنهن وقت، "سرڪاري لا سڪول" جو پرنسيپال پڻ هو. هن جو سڄو ڪٽمب ساتوڪ ۽ ڌارمڪ خيالن جو هو. شري بالارام، پنهنجي جاتيءَ جي يوگيه شيوا ڪرڻ لاءِ، هڪ پستڪ ڇپارائي پڌرو ڪيو.

رٽائر ڪرڻ کانپوءِ، هن سڄو ڌيان آڌياتمڪ ۽ ڌارمڪ ڳالهين تي ڏنو. گيتا جي ٽيڪائن، گيانيشوري ۽ ٻين ڌارمڪ پستڪن جو ابياس ڪيو. هو پنڍرپور جي ڀڳوان وٺوبا جو پرم ڀڳت هو. سال ١٩١٢ ۾ ڪيس سائين بابا جي درشن جو لاڀ مليو پر تنهن کان ڇهه (٦) مهنا اڳي سندس ٻن پٽن بابلواءِ ۽ وامن راو شرڊيءَ ۾ اچي سائين بابا جو درشن ڪيو هو ۽ آتان موٽي، گهر ۾ اچي پنهنجي پيءُ بالارام ۽ سڄي ڪٽمب کي پنهنجا مڌر آزمودا ٻڌايائون، جي ٻڌي، سڀني فيصلو ڪيو ته اسين به سائين باباجن جو درشن ڪنداسين.

هيڏانهن شرڊيءَ ۾ پهچڻ کان اڳي، باباجن صاف لفظن ۾ چيو ته "اڄ منهنجا گهڻا درباري گڏ اچي رهيا آهن." اهي لفظ جڏهن بالارام جي ٽوليءَ جي ڪن تي ڪن پهچايا ته هو حيران ٿي ويا، ڇو ته هنن انهيءَ ياترا جي باري ۾ ڪوبه اطلاع اڳواٽ ڪنهنکي ڪونه

موڪليو هو. پوءِ سيٺ ٻاٻاجن کي پرڻام ڪري اچي وينا ته ٻاٻاجن پاڻ وارتالاپ چالو ڪيو ته "هي منهنجا درٻاري ڪڻ آهن، جن جي ٻاري ۾، مون اوهان کي هنن جي اچڻ کان اڳي چيو هو."

پوءِ ڏرندر پاترن کي چيائون ته "منهنجي ۽ اوهان جي (٦٠) ورهين کان جهوني واقفيت آهي." ٽيئي پاتر نمرتا سان هٿ جوڙي ٻاٻاجن جي منهن ۾ نهارڻ لڳا. سندن اکين ۾ ڳوڙها ڀرجي آيا، وار ڪنڌا تي ايئن ۽ ڪنڌ رکجي وين، پر دل ۾ ڏاڍي پرسنتا ٿين. پوءِ موڪلائي پنهنجي جاءِ تي پوڄن ڪائي، ٿورو آرام ڪري، وري مسجد ۾ اچي ٻاٻاجن جا چرن دٻائڻ ۽ پيروُن ڏيڻ لڳا.

ٻاٻاجن چلم پي رهيا هئا ۽ ٻالارام کي چلم ڏيئي چيائون ته هڪ ڦوڪ لڳاءِ. جيتوڻيڪ ٻالارام حياتيءَ ۾ تماڪ ڪين چکيو هو ته به آڳيا پائي، ڏاڍي ڪشٽائيءَ سان هڪ ڦوڪ لڳائي، وري آدر سان چلم موٽائي ٻاٻاجن کي واپس ڪئي. ٻو عجب اِهو ٿيو، جو جيڪو دم جو روڳ ڇهن سالن کان هئو، سو هڪ ڦوڪ لڳائڻ سان صفا غائب ٿي ويس ۽ شرديءَ ۾ وري ڪڏهن به ڪونه ٿيس!

وري ڇهن سالن کانپوءِ هڪ ڏينهن دم جو دؤرو شروع ٿيس ته اُنهيءَ ڏينهن ٻاٻاجن مها سماڌي ورتي.

اهو ڏينهن شڪروار جو هو ۽ ڪيس ”چاوڙي“ اُتسو ڏسڻ جو موقعو مليو. آرتيءَ کان پوءِ ٻالارام کي، چاوڙيءَ ۾ بابا جو منهن، ٻنهي ڀڳوان پانڊورنگ جهڙو لڳو. ٻئي ڏينهن ٻڻ ”ڪاڪڙ آرتيءَ“ وقت، باباجن جي مک منڊل ۾، ڀڳوان پانڊورنگ جو درشن مليو.
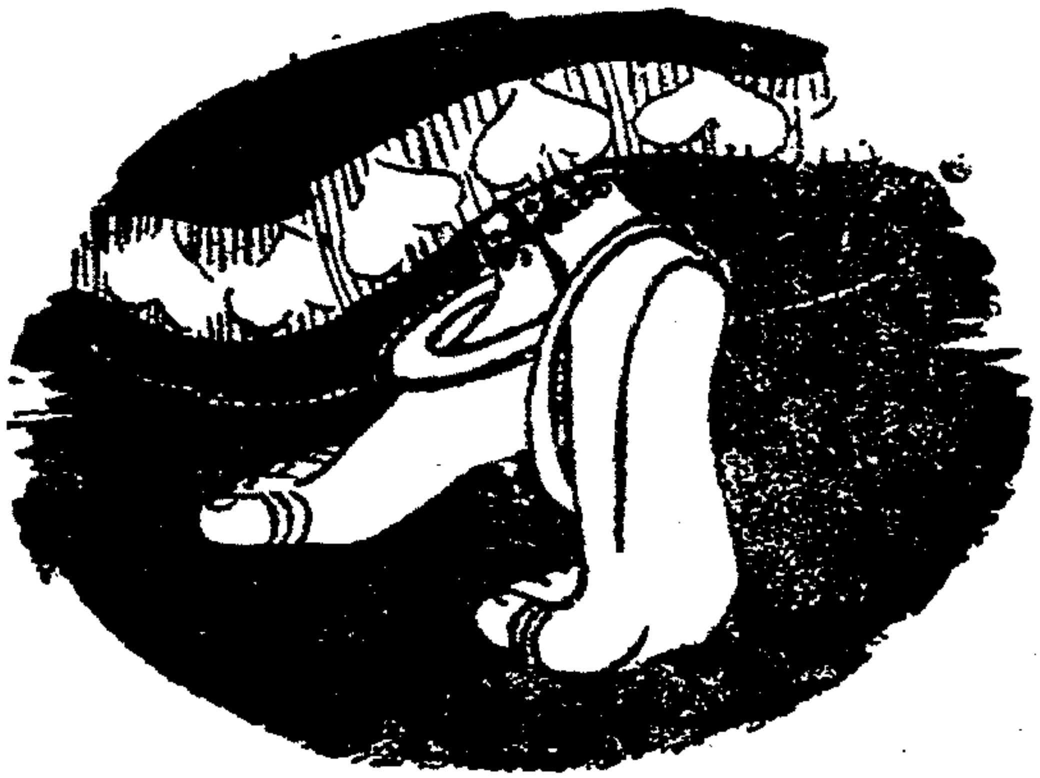
شري ٻالارام ڌرندر، مهاراشٽر جي مهان سنت تڪارام جو جيون چرتر ٻڻ لکيو هو پر آرمان اهو آهي، جو سندس مرتيوءَ تائين، اهو ڪتاب ڇپجي ظاهر ڪين ٿيو. سندس ماٽن ۱۹۴۷ ۾ اهو پستڪ ڇپرائي پڌرو ڪيو. جنهن جي ٻرارمڀ ۾ ٻالارام جي جيوني سندس شرڌيءَ جي ياترا جو ٻُرزو ورنن ٿيل آهي.